

Stranka Glas upokojencev

**Pobuda za vložitev Predloga zakona o
popravi krivic pri odmeri pokojnin moškim
in ženskim upokojencem, ki so se upokojili
v obdobju od 1.1. 2013 do 31. 12. 2022
(ZPK-MU)**

Državni zbor Republike Slovenije
(v roke predsednici Državnega zbora RS)
Šubičeva 4

1000 Ljubljana

Zadeva:

Pobuda za vložitev Predloga zakona o popravi krivic pri odmeri pokojnin moškim in ženskim upokojencem, ki so se upokojili v obdobju od 1.1. 2013 do 31. 12. 2022 z odmernim odstotkom določenim z ZPIZ-2, moški v višini največ 57,25 za polno pokojninsko dobo, ali zmanjšanim za 1,25 odstotka za vsako manjkajoče leto delovne dobe v primeru starostne upokojitve z izpolnitvijo 65 let starosti, ženske pa v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2017 v višini, nižji od 63,50%.

Spoštovana predsednica Državnega zbora RS!

Na podlagi 59. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije in v skladu z ustavno določbo o enakosti pred zakonom (14. člen Ustave RS) v imenu stranke Glas upokojencev vlagamo pobudo za sprejem v zadevi tega dopisa navedenega zakona.

Sprejem zakona je nujen za odpravo neenakopravnega položaja, v katerem so se znašli moški upokojenci, katerih pokojnine so bile določene po nižjih odmernih osnovah v primerjavi z ženskami, za katere je ZPIZ- 2 določal višje odmerne odstotke in s tem tudi višje pokojnine ob enaki višini vplačil v pokojninsko blagajno ter nujen tudi za odpravo neenakopravnega položaja žensk, ki so se upokojile v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2017 z nižjimi odmernimi odstotki od 63,50 za polno dobo, ali dodatno znižanimi v primeru starostne upokojitve.

Po letih od 1.1.2013 do 31.12.2022 so bili ti odmerni odstotki naslednji:

LETO	MOŠKI	ŽENSKA
2013	57,25%	61,43%
2014	57,25%	62,14%
2015	57,25%	62,84%
2016	57,25%	62,84%
2017	57,25%	62,81%
2018	57,25%	63,50%
2019	57,25%	63,50%
2020	58,50%	63,50%
2021	59,50%	63,50%
2022	61,50%	63,50%
2023	63,50%	63,50%

Kot lahko razberete iz tabele, so bili moški diskriminirani glede na spol vse do leta 2023, diskriminirane pa so bile tudi ženske, ki so se upokojile v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2017, saj si bili tudi zanje odmerni odstotki do 1.1.2018 nižji od 63,50.

S tem zakonom zato želimo zagotoviti enakopravnost vseh upokojencev, upokojenih po ZPIZ- 2, ne glede na spol in datum njihove upokojitve. V primeru sprejema zakona bi se ponovno izračunale.

pokojnine za vse upokojene moške in ženske, katerih pokojnine so bile izračunane po nižjih odmernih odstotkih. Menimo, da v okviru istega zakona odmernih odstotkov ni mogoče spreminjati glede na leto upokojitve, saj se s tem povzroča diskriminacija po datumu rojstva, ki jo prav tako prepoveduje 14. člen Ustave RS.

Z zakonom tudi želimo že upokojenim moškim in ženskam omogočiti nakup dodane delovne dobe in s tem izračun višje pokojnine od dneva nakupa dodane dobe. Menimo, da je to nujno, saj je ta možnost dana v veljavnem pokojninskem zakonu od 1. januarja 2023, upokojenim po ZPIZ- 2 pa je bila ta možnost odvzeta od 1.1.2013 do 31.12.2022.

Pobudo bomo podprli tudi z zbiranjem podpisov, saj menimo, da je nujno potrebno ukrepanje za popravilo krivic, ki vplivajo na dostojanstvo in življenjski standard številnih upokojencev in upokojenk. Verjamemo, da bo sprejem tega zakona v korist pravičnosti, enakopravnosti in socialni varnosti sedanjih slovenskih upokojenk in upokojencev in tudi bodočih generacij upokojencev. Verjamemo, da ste seznanjeni, da vse številnejši upokojenci vlagajo tožbe zaradi materialnega oškodovanja, ki jim ga je povzročil ZPIZ-2 ter njegove novele.

V okviru Evropske unije je bilo v državah članicah že več tožb zaradi diskriminacije po spolu pri izračunavanju pokojnin. Vse tožbe so se končale v korist tožnikov. Slovenija je bila dolžna v skladu z evropsko direktivo vsakršno diskriminacijo v pokojninski zakonodaji odpraviti najkasneje v šestih letih po vstopu v EU, torej do maja 2010.

S sprejemom ZPIZ-2 decembra 2012 pa je Državni zbor kršil Ustavo RS in hkrati evropsko direktivo. Jasno je, da je potrebno krivice odpraviti tako, da se za vse oškodovane ponovno izračuna pokojnina po merilih, ki veljajo od 1.1.2023 dalje ter postopno izplača razlika za nazaj od dneva upokojitve ter za pridobitev višje pokojnine omogoči tudi nakup dodane delovne dobe.

Prosimo vas, da obravnavate to pobudo in zagotovite ustrezno obravnavo v Državnem zboru. Pripravljeni smo sodelovati in dodatno pojasniti vse predloge, odgovarjati na vprašanja ter tudi predlagati najustreznejše rešitve.

Predlagamo, da k sodelovanju povabite tudi Ustavno sodišče, varuha človekovih pravic in sodnike delovnega in socialnega sodišča, ki bodo morali v kratkem odgovoriti na tožbe, ki jih prejemajo v zvezi s tem. **Razumno je, da Državni zbor, še preden bo zadeva na evropskem sodišču, problem z zakonom ustrezno reši.**

V zaključku vas želimo opozoriti, da tudi novi pokojninski zakon predvideva uporabo različnih odmernih odstotkov v posameznih obdobjih, s čimer bo povzročil novo diskriminacijo in s tem nov val tožb.

V skladu z določili 88. člena Ustave Republike Slovenije in na podlagi 114. člena Poslovnika Državnega zbora RS stranka Glas upokojencev podaja pobudo za začetek postopka za sprejem zakona z naslovom **Zakon o popravi krivic pri odmeri pokojnin moškim in ženskim upokojencem, ki so se upokojili v obdobju od 1.1.2013 do 31. 12 .2022 (ZPK-MU).**

Verjamemo, da boste v Državnem zboru prepoznali pomen te pobude in jo obravnavali z vso resnostjo, **ki jo terja skrb za dostojanstvo upokojencev.**
Prosimo vas, da omogočite začetek zbiranja 5.000 podpisov volivcev v podporo zakonu.

V upanju na pozitiven odgovor in vašo podporo za hitro obravnavo te pomembne pobude, vas lepo pozdravljamo.

V prilogi dopisu vam pošiljamo:

- besedilo predloga zakona,
- obrazložitev posameznih členov,
- splošno utemeljitev zakona in podpisano soglasje predstavnika pobudnikov.

S spoštovanjem,

Pavel Rupar, predsednik

Alenka Orel, sovlagateljica

V Ljubljani, dne _____

Kontakt za vložitev pobude v DZ: 01 478 9400 (tajništvo ZPS)

PRILOGA 1: Predlog zakona

Naziv zakona: Zakon o popravu krivic pri odmeri pokojnin moškimi in ženskimi upokojevcem, ki so se upokojili v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022 (ZPK-MU)

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru Republike Slovenije in pri delu njegovih teles bo v imenu strane Glas upokojevcem sodelovala Alenka Orel-

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o popravu krivic pri odmeri pokojnin moškimi in ženskimi upokojevcem, ki so se upokojili v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022 (ZPK-MU), popravlja sistemsko diskriminacijo, ki jo je povzročila pokojninska zakonodaja ZPIZ-2 z različnimi odmernimi odstotki za moške in ženske, ter odpravo posledic te neenake obravnave.

1. Kršitev načela enakosti pred zakonom

14. člen Ustave Republike Slovenije določa, da so pred zakonom vsi enaki in da nihče ne sme biti diskriminiran na podlagi spola ali druge osebne okoliščine. ZPIZ-2 pa je z uveljavitvijo od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2022 moškimi določil bistveno nižje odmerne odstotke za izračun pokojnin kot ženskam, kljub enakim prispevkom, delovni dobi, starosti in plači, z nižjimi odmernimi odstotki od 63,50 pa so bile izračunane tudi pokojnine žensk v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2017.

Razlike so znašale vse do 6,25 odstotne točke, kar pomeni tudi za več kot sto evrov manjše pokojnine mesečno za desetletja dela v enakih pogojih. Takšna ureditev je bila neutemeljena in ni temeljila na konkretnih analizah ali dejanskih socialnih razlogih, temveč zgolj na zastarelih domnevah o socialnem položaju spolov.

2. Priznanje napake z zakonodajnimi spremembami leta 2023

Z dnem 1. januarja 2023 je zakonodajalec odpravil razlikovanje med spoloma pri odmernih odstotkih. Moški in ženske imajo zdaj enak najvišji odmerni odstotek 63,5 %. Ta odločitev sama po sebi dokazuje, da je bila predhodna ureditev nepravilna in v neskladju z ustavo. Vendar pa krivica za okoli 75.000 moških, ki so se upokojili pred to spremembo, ni bila odpravljena. Še živčih je okoli 70.000.

3. Družbeno nesprejemljive posledice

Nastala škoda se ne kaže le v neposrednem znesku nižjih pokojnin, temveč se z leti dodatno povečuje zaradi vsakoletnih uskladitev pokojnin, ki temeljijo na že diskriminatorno določenih zneskih. Prizadeti moški ne bodo nikoli dosegli pokojninske ravni svojih ženskih kolegic ali moških, ki se upokojujejo po letu 2023, čeprav so imeli enako plačo, delovno dobo in pogoje.

S tem se ustvarja nova oblika diskriminacije – tokrat znotraj istega spola – med že upokojenimi moškimi in tistimi, ki se upokojujejo po 1.1.2023.

4. Potreba po ustavni, pravični in sorazmerni rešitvi

Zakon ne predlaga razveljavitve sprememb iz leta 2023, temveč zahteva, da se pretekla neenakost popravi – in sicer z retroaktivnim poračunom pokojnin za moške in ženske iz omenjenega obdobja po enakih merilih, kot veljajo od 1.1.2023. To je najmanj, kar jim pripada po načelih pravne države in ustavnega reda.

Zakon predvideva tudi odpravo drugih neupravičenih razlik:

- **Možnost nakupa dodatne delovne dobe iz naslova izobrazbe**, ki je bila ponovno omogočena po letu 2023, v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022 pa ta možnost ni obstajala.
- **Poračun dodatka za nadaljnje delo po izpolnitvi pogojev za upokojitev**, ki se je ponekod neupravičeno priznaval le v višini 20 % namesto 40 %.

5. Čas za priznanje in popravilo napake

Krivic, ki je bila storjena okoli 90.000 upokojenecem, ni individualna, temveč sistemska. Zakon je namenjen priznanju te sistemske napake in vzpostavitvi ustrezne pravične rešitve, ki bo temeljila na enakopravnosti vseh državljanov – brez izjeme in brez zadržkov.

Priznanje napake je vrlina. Popraviti jo je dolžnost

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Primarni cilji ter rešitve:

1. Popraviti krivico in posledično materialno oškodovanje vsem upokojenecem in upokojenkam, ki so bili upokojeni v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022 z nižjim odmernim odstotkom od 63,50 za polno pokojninsko dobo ter jim izdati novo pokojninsko odločbo z odmernim odstotkom 63,50 ali ustrezno znižanim v primeru starostne upokojitve.

2. Pri izplačilu pokojnine 31.12.2025 izplačati razliko med seštevkom pokojni, ki so jih zaradi nižjih odmernih odstotkov od 63,50 po pokojninskih odločbah izdanih v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022 prejeli in seštevkom pokojnin, ki bi jih prejeli po odmernem odstotku od 63,50 za polno dobo, ali ustrezno znižanim v primeru starostne upokojitve. Pri izračunu se upoštevajo vse uskladitve po novi pokojninski odločbi.

3. Postopno od 1.1.2026 pet let ob mesečnih izplačilih pokojnin izplačevati razliko med pokojnino, ki so jo prejeli od dneva svoje upokojitve do 31.12.2022 ter v primeru, da so po izpolnitvi pogojev za upokojitev nadaljevali z delom in prejeli 20% dodatek bodoče pokojnine, pri izplačilu pokojnine 31.12.2025 v enkratnem znesku izplačati razliko za vse mesece, ko so ta dodatek prejeli. Višina 40% dodatka se izračuna po novi pokojninski odločbi.

4. Omogočiti vsem, ki to želijo, da dokupijo dano dobo iz naslova izobrazbe, ter jim po morebitnem nakupu izdati novo pokojninsko odločbo, ki velja od dneva nakupa dodane dobe dalje.

Glede na nove pokojninske odločbe in 40% dodatke za nadaljevanje dela po izpolnitvi pogojev za upokojitev se ponovno izračunajo in poračunajo davki in dohodnine v korist proračuna RS.

Drugi cilji:

1. Uskladitev pokojninske zakonodaje z Ustavno RS.
2. Krepitev zaupanja državljanek in državljanov v odločanje vlade in državnega zbora.
3. Zaustavitev vse številnejših sodnih postopkov, ki jih upokojenci vlagajo na Zavod za pokojninsko zavarovanje ter delovno in socialno sodišče ter rešitev problema brez morebitnih tožb na evropskem sodišču za človekove pravice, kar bi posledično obremenilo proračun RS s kaznijo zaradi diskriminacije in nepravočasne odprave diskriminacije po spolu. Ta bi namreč morala biti dokončno in dejansko odpravljena najkasneje leta 2012, ko je bil sprejet ZPIZ-2, ki je povzročil krivice, ki pa jih s tem predlogom zakona lahko popravimo.

2.2 Načela

Predlog zakona upošteva naslednja načela:

- načelo enakosti pred zakonom;
- načelo solidarnosti in
- načelo pravičnosti. , , , , ,

Poglavitna rešitve predloga zakona so:

Poračun razlike po novo izdanih pokojninskih odločbah opravi postopno in brez sodnih sporov. Odpravi se neskladnost ZPIZ-2 z Ustavo RS v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022.

OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice za državni proračun. Natančno višino sredstev lahko izračuna samo Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki ima podatke o še živečih upokojencih, ki so bili upokojeni v obdobju od 1.1.2013 do 31.12.2022.

Okvirno ocenjujemo, da gre za še živečih okoli 70.000 moških upokojencev, ki so bili upokojeni v navedenem obdobju ter za okoli 20.000 še živečih žensk, ter da bi za Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na mesečni ravni izplačilo po novih odločbah znašalo okoli šest milijonov evrov

Ob tem je treba dodati, da bi se v proračun v obliki davkov vrnilo okoli 20% , saj bi upokojenci ta denar pretežno uporabili za izdelke storitve, obdavčene z 22% davkom. Ocenimo lahko torej, da gre za okoli dobrih pet milijonov evrov na mesečni ravni.

Predlog zakona nima finančnih posledic na druga javna finančna sredstva.

5. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva so zagotovljena pri proračunskemu uporabniku 1611 Ministrstvo za finance (210101 Izplačevanje pravic).

6. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2. Italija

V Italiji je sistem zasnovan enotno, brez razlik po spolu. V zadnjem desetletju so uvedli posebne sheme, kot je Quota 100, in druge reforme, ki so bile osredotočene na popraviljanje neenakega bremena preteklih reform, predvsem glede generacijske pravičnosti, ne pa spolne delitve.

5.3 Nemčija

Nemčija prav tako ne ločuje med spoloma pri določanju višine pokojnine. Sistem temelji na enotni formuli in vključuje širok nabor socialnih dodatkov za tiste z nizkimi pokojninami. Poleg tega se v prehodnih obdobjih uporabljajo kompenzacijski ukrepi, kar krepi pravičnost brez potrebe po spolno pogojenih razlikah.

5.4 Avstrija

V sosednji Avstriji je že uveljavljen enotni sistem brez razlik po spolu. V določenih posebnih primerih je zagotovljen popravljalni mehanizem v obliki t. i. Härtefallregelung, ki omogoča dodatke za osebe v posebnih življenjskih okoliščinah. Tako sistem omogoča enakost pri odmeri pokojnine, a hkrati upošteva individualne stiske.

7. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Predlog zakona bo pozitivno vplival na finančni položaj predvsem moških upokoencev in deloma tudi upokojenk ter s tem na dvig njihove kupne moči ter posredno na večje povpraševanje upokoencev po izdelkih in storitvah domačih ponudnikov.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen (namen zakona)

S tem zakonom se odpravljajo krivice, ki so bile storjene moškim in ženskim upokojemcem zaradi različne odmerne osnove med spoloma v obdobju od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2022.

1. člen (ponovni izračun pokojnin)

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZPIZ) mora vsem moškim in ženskam, ki so se upokojili v obdobju od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2022 in za katere so bile pokojnine določene po nižji odmerni osnovi od 63,5 %, ponovno izračunati pokojnine na podlagi 63,5-odstotne odmerne osnove ter jim priznati razliko za nazaj z učinkom od 1. januarja 2023 dalje.

3. člen (dodatna delovna doba iz naslova izobrazbe)

Moškim in ženskam, ki so se upokojili v obdobju med 1. 1. 2013 in 31. 12. 2022, se omogoči nakup dodane delovne dobe iz naslova izobrazbe, če to zanje pomeni višjo pokojninsko osnovo. Pogoji in postopek so enaki kot veljajo od 1. 1. 2023 dalje.

4. člen (poračun dodatka za delo po izpolnitvi pogojev)

Moškim, ki so po izpolnitvi pogojev za starostno upokojitev nadaljevali z delom in prejeli 20-odstotni dodatek k plači, se ta dodatek prizna v višini 40 odstotkov, kot velja po 1. 1. 2023, z retroaktivnim učinkom od datuma začetka do konca prejemanja 20 odstotnega dodatka.

5. člen (izvedba in financiranje)

ZPIZ zagotovi sredstva za poračun razlik v sodelovanju z Ministrstvom za finance iz proračuna Republike Slovenije, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa mora izvesti izračune in poračune najkasneje v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

6. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

V zakonu jasno opredeljujemo, da gre za popravo sistemske diskriminacije po spolu in datumu rojstva, ki je prizadela več kot 90.000 moških in žensk, ki so se upokojili po nižjih odmernih odstotkih od 63,50 v istem obdobju.

K 2. členu:

Ta člen določa, da se vsem oškodovanim moškim in ženskam pokojnine izračunajo po enakih odmernih odstotkih, ki veljajo od 1.1.2023 dalje (63,5 %), ter da se za razliko prizna poračun od 1. 1. 2023, ko se je diskriminacija prenehala.

K 3. členu:

Možnost nakupa dodane delovne dobe iz naslova izobrazbe je bila ponovno uvedena šele leta 2023, zato jo je treba retroaktivno omogočiti tudi upokojemcem iz prejšnjih obdobj, da se vzpostavi enakost med upokojenimi.

K 4. členu:

Ker je bil moškim pred letom 2023 priznan le 20-odstotni dodatek za nadaljnje delo **po** izpolnitvi pogojev za upokojitev, ženskam pa 40 %, zakon to krivico izenačuje za nazaj.

K 5. členu:

Finančna sredstva bodo zagotovljena iz državnega proračuna, saj gre za popravo sistemske nepravilnosti, ki jo je država sama uzakonila.

- Odmeri se pokojnina po ZPIZ-2 od 1. 1. 2023 naprej upošteva dobo posameznega upokojenca, po odmernem odstotku iz prvega odstavka 37. člena veljavnega ZPIZ-2, tj. za 15 let zavarovalne dobe v višini 29,50 % ter za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe dodatnih 1,36 %, tj. za 40 let zavarovalne dobe 63,50 %.
- Odmeri se pokojnina po ZPIZ-2 od dne upokojitve posameznega upokojenca do vključno 31. 12. 2022 upošteva njegovo pokojninsko dobo, po odmernem odstotku, ki je ali bo veljal v vsakokratnem obdobju za ženske upravičenke z enako pokojninsko dobo.
- Izplača se razlika v pokojninah odmerjenih po 1. in 2. točki zgoraj in dejansko izplačanih pokojninah v času od upokojitve do odmere pokojnin po 1. in 2. točki zgoraj, v roku postopno v 60 mesecih v enakih mesečnih zneskih kot dodatek k pokojnini.

K 6. členu:

Zakon začne veljati v skladu z običajnim postopkom. PRILOGA 2: Soglasje pobudnikov

Soglašam s pobudo za vložitev Predloga zakona o popravi krivic moškim in ženskim upokojencem, ki so se upokojili v obdobju od 1.1. 2013 do 31. 12. 2022.

Ime in priimek: Pavel Rupar

Podpis: _____

Ime in priimek: Alenka Orel

Podpis: _____

Vlagatelj pobude

Stranka Glas upokojencev, s sedežem na Prešernovi 5, 1000 Ljubljana.

Zakon vloži po določilih 88. člena Ustave RS in 114. člena Poslovnika Državnega zbora s pobudo za zbiranje 5.000 podpisov.

Naslov dokumenta za Državni zbor

ZADEVA: Pobuda za vložitev zakona – Zakon o popravi krivic pri odmeri pokojnin moškim in ženskim upokojencem

Spoštovani,

v skladu z določili 88. člena Ustave Republike Slovenije in na podlagi 114. člena Poslovnika Državnega zbora RS stranka Glas upokojencev podaja pobudo za začetek postopka za sprejem zakona z naslovom **Zakon o popravi krivic pri odmeri pokojnin moškim in ženskim upokojencem (ZPK-MU)**.

Prosim vas, da omogočite začetek zbiranja 5.000 podpisov volivcev v podporo zakonu.

S spoštovanjem,

Pavel Rupar, predsednik stranke Glas upokojencev

Alenka Orel, sopodpisnica, predsednica Sveta stranke